

Актуальне дослідження кооперативного законодавства Росії й держав ЄС

У травні 2012 р. у Німеччині у видавництві «Lambert. Academic Publishing» вийшла друком монографія¹ доктора юридичних наук, професора Г. Ю. Быстрова². Таке видання слід вітати, зважаючи на значення кооперації у сучасному розвитку різних сфер економіки та суспільного життя, зокрема й сільського господарства.

Кооперація на теренах України має давню історію. Відомі різні її види, зокрема, споживча, гаражно-будівельна, житлово-будівельна, виробнича і врешті-решт сільськогосподарська. Остання за часів СРСР формально розвивалася у формі колгоспів, а справжні її кооперативні засади почали відновлюватися лише наприкінці 1980-х років, коли було прийнято Закон СРСР «Про кооперацію в СРСР». Незважаючи на значення кооперативного руху у сільському господарстві, його спроможність виконувати не лише виробничі функції, а й вирішувати соціальні проблеми на селі, сільськогосподарські кооперативи в Україні не набули значного поширення. Причин цьому багато, проте однією з визначальних є неналежне правове регулювання кооперативних відносин. Звідси вивчення позитивного досвіду регулювання відносин щодо функціонування кооперативів в інших країнах світу має важливе значення для розвитку кооперативного законодавства України.

Характеризуючи монографію Г. Ю. Быстрова, слід зазначити про її вдалу структуру. Цілком логічно починається вона з розгляду поняття кооперативу. При цьому це поняття розглядається як за законодавством Російської Федерації, так і за зарубіжним кооперативним законодавством, зокрема Іспанії. Автор здійснив вдалий порівняльно-правовий

¹ Быстров Г. Е. Кооперативное законодательство России и государств ЕС: монография / Г. Е. Быстров. – Берлин : Lambert. Academic Publishing, 2012. – 198 с.; Bystrov G. E. Cooperative legislation of Russia and the EU states. – Berlin: lambert. Academic Publishing, 2012. – 198 p.

² Быстров Григорій Юхимович – доктор юридичних наук, професор, Президент Російської асоціації аграрного, природоресурсного, екологічного права, Віце-президент Європейського комітету аграрного права.

аналіз поняття «кооператив» у різних країнах світу, а також розглянув відповідні кооперативні принципи.

Цікавий матеріал подано автором у другій главі монографії, присвяченій розвитку кооперативного законодавства країн ЄС й Європейської асоціації вільної торгівлі. Загальна характеристика названого законодавства подана доволі широко, починаючи з перших законів Великобританії XIX ст. Окремо проаналізовано акти кооперативного законодавства Франції, Німеччини, Італії, Нідерландів, Бельгії, Люксембурга, Ірландії, Данії, Греції, Португалії, Фінляндії, Швеції, Австрії, Швейцарії, Норвегії, Ісландії тощо. Зазначимо, що сучасна характеристика кооперативного законодавства такої доволі значної кількості зарубіжних країн подана Г. Ю. Бистровим у правовій науці фактично вперше.

Окрему зацікавленість викликає та частина монографії, де автор характеризує кооперативну нормотворчість в ЄС. Доволі детально вивчено положення статуту Європейського кооперативного співтовариства, зміст якого може бути запозичений іншими кооперативними утвореннями, зокрема в Україні.

Цілком логічно Г. Ю. Бистров окрему главу монографії присвятив дослідженню правового регулювання організації й діяльності кооперативів Іспанії. При цьому окрема увага акцентується саме на кооперативах в сфері сільського господарства, що мають давню історію в цій країні й розвиваються в межах сільськогосподарського кооперативного права. Автор охарактеризував як загальний закон названої країни «Про кооперацію», так і наголосив на змісті законів регіональних автономних співтовариств Іспанії, — Країни Басків, Андалузії та ін.

Окремо у монографії наведено характеристики правового статусу сільськогосподарських кооперативів за законодавством Іспанії, зокрема, кооперативів зі спільної обробки землі. Досвід функціонування останніх є особливо цікавим для України, враховуючи проведенне паювання земель сільськогосподарського призначення країни й виникнення значного прошарку приватних власників названих земель.

Зважаючи на важливість прогностичної функції юридичної доктрини, Г. Ю. Бистров наприкінці рецензованої монографії навів власні думки щодо шляхів вдосконалення кооперативного законодавства Росії. У цій частині слід підтримати думку автора щодо того, що прийняття Федерального Закону «Про кооперацію в Російській Федерації» буде стимулювати розвиток кооперативної форми власності, створен-

ня нових видів кооперативів, стане реальною основою подальшого розвитку економіки, сприятиме збільшенню зайнятості населення, покращенню соціальної ситуації на селі.

Викладене переконливо свідчить про високий рівень актуальності рецензованої монографії та про фактичне введення нею в науковий обіг значної кількості актів кооперативного законодавства зарубіжних країн, що раніше не вивчалися.

Автору монографії можна лише побажати, щоб у наступних дослідженнях він не оминав правові проблеми розвитку кооперації, в тому числі й сільськогосподарської, в країнах СНД, зокрема в Україні.

Загальний висновок може бути однозначним: монографія професора Г. Ю. Бистрова «Кооперативное законодательство России и государств ЕС» стане у пригоді як фахівцям-правникам, так і широкому колу читачів, що цікавляться проблемами правового регулювання розвитку кооперації в різних країнах світу.

А. Статівка, доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри земельного та аграрного права
Національного університету «Юридична
академія України імені Ярослава Мудрого»,
член-кореспондент НАПрН України;

В. Уркевич, доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри земельного та аграрного права
Національного університету «Юридична
академія України імені Ярослава Мудрого»